

Ηλίας Γ. Αναγνωστόπουλος

Managing Partner,
Anagnostopoulos
Law Firm,
Ομ. Καθηγητής
Νομικής Σχολής
Αθηνών

Διδαχθείτε από τους άλλους

Της Αλεξάνδρας Βαρλά

Πείτε μας δυο λόγια για εσάς και την επαγγελματική σας πορεία. Τι σας ενέπνευσε να ακολουθήσετε την εξειδίκευση στο ποινικό δίκαιο;

Η πρώτη μου έμπνευση για την ποινική δικηγορία ήταν ο πατέρας μου Γεώργιος, ταλαντούχος δικηγόρος και δεινός ρήτορας με επιβλητική δικανική παρουσία. Μαθητεύοντας κοντά του από πολύ νέος, είχα την ευκαιρία να θαυμάσω τους κορυφαίους ποινικολόγους της εποχής επί το έργον και γοητεύτηκα από το δικαστικό δράμα και την δύναμη της επιχειρηματολογίας.

Ως φοιτητής της Νομικής Σχολής Αθηνών ευτύχησα να μνηθώ στο ποινικό δίκαιο από σπουδαίους καθηγητές. Ιδίως ο Νικόλαος Ανδρουλάκης, με τον βαθύ στοχασμό, την συναρπαστική γραφή, την πρωτότυπη σκέψη και την ευγένειά του, ενέπνευσε πολλές γενιές νέων επιστημόνων. Η καλή τύχη με συνόδευσε στο Πανεπιστήμιο Goethe της Φρανκφούρτης, όπου εκπόνησα την διδακτορική διατριβή μου με επιβλέποντα Καθηγητή τον σπουδαίο Winfried Hassemer, εξέχοντα διανοητή με σπάνιο πλούτο γνώσεων, μεγαλειώδη αφαιρετική ικανότητα και στέρεη φιλελεύθερη σκέψη.

Η δικηγορική κοινότητα, και ιδίως οι ποινικολόγοι, με υποδέχτηκε με καλοσύνη ως νέο δικηγόρο στα μέσα της δεκαετίας του '80 και με ενθάρρυνε να πραγματοποιήσω τα σχέδιά μου. Οι λαμπροί θεράποντες του ποινικού δικανικού βήματος ήσαν -και εξακολουθούν να είναι-

Τη διαδρομή του Ηλία Αναγνωστόπουλου στην ποινική δικηγορία καθόρισαν σπουδαίοι δικηγόροι και ιστορικές υποθέσεις. Η συνέντευξη μαζί του δεν θα μπορούσε παρά να είναι μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα αφήγηση των σημαντικών οροσήμων στη σταδιοδρομία του, συνοδευόμενη από το όραμα και τη στρατηγική της Anagnostopoulos Law Firm για τα επόμενα χρόνια.

για μένα ανεξάντλητη πηγή γνώσης και έμπνευσης στην άσκηση ενός λειτουργήματος υψηλών απαιτήσεων που σε καλεί να αναλώσεις όλες τις δυνάμεις σου σε έναν ευγενή αγώνα υπέρ της ελευθερίας.

Ο δεινός ποινικολόγος Βασίλης Δημακόπουλος μου έδωσε γενναϊόδωρα την ευκαιρία να συμμετάσχω πολύ νωρίς σε σημαντικές δίκες και να αποκτήσω έτσι την αναγκαία δικανική εμπειρία, ενώ ο ευπατρίδης Ντίνος Ασημακόπουλος με περιέβαλε με μοναδική αγάπη και με ενέταξε στην Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων. Στις τέσσερις δεκαετίες που υπηρετώ το ποινικό βήμα, πρότυπό μου είναι ο Χριστόφορος Αργυρόπουλος. Ο Χριστόφορος ενσαρκώνει τον αριστοτέλειο ρήτορα που πείθει κάθε ακροατήριο, πρωτίστως με το υψηλό ήθος του. Ο μοναδικός συνδυασμός ευρύτατης γνώσης και δημιουργικού-φιλελεύθερου πνεύματος με την ακεραιότητα και την ευγένεια χαρακτήρος επιτρέπει στον Χριστόφορο να ασκεί το λειτουργήμα του ποινικολόγου ως καλή τέχνη προάγοντας την ελευθερία και τον πολιτισμό μας.

Ποια ορόσημα θα ξεχωρίζατε στη μέχρι τώρα σταδιοδρομία σας;

Η γνωστή ως δίκη της Τράπεζας Κρήτης (υπόθεση Γ. Κοσκωτά κ.ά) ήταν η πρώτη πολυετής οικονομική-ποινική δίκη (1991-1993) στα ελληνικά δικαστικά χρονικά. Παρέστην σε αυτήν ως συνήγορος τριών εκ των

κατηγορουμένων και είχα την ευκαιρία να εντρυφήσω σε πτυχές της ανερχόμενης τότε παραβατικότητας στον χρηματοπιστωτικό τομέα.

Στα χρόνια που ακολούθησαν επικέντρωσα το ενδιαφέρον μου στις ποινικές υποθέσεις οικονομικού περιεχομένου, οι οποίες απαιτούν την εμπάθυση στο δίκαιο και την πρακτική των σύγχρονων συναλλαγών και την συνεργασία με ειδήμονες συναφών κλάδων με σκοπό την εκτόνωση μιας συνολικής και αποτελεσματικής ποινικής στρατηγικής. Στο πλαίσιο αυτό καλλιεργήσαμε με τους συνεργάτες μου ισχυρούς δεσμούς με κορυφαίους συναδέλφους της αλλοδαπής, ιδίως στην Ευρώπη και στην Β. Αμερική.

Εξοπλισμένοι πλέον με διασυνοριακή τεχνογνωσία, αναλάβαμε σημαντικές υποθέσεις που απασχόλησαν ή απασχολούν τις αρχές περισσότερων κρατών και συντονίσαμε με τους αλλοδαπούς συναδέλφους και άλλους ειδήμονες τις ενέργειές μας, αναπτύσσοντας μια ολιστική υπερασπιστική στρατηγική. Αναφέρω ενδεικτικώς τις υποθέσεις Siemens, C4i, Johnson & Johnson, LM Ericsson, τις οποίες χειριστήκαμε με τους άξιους συνεργάτες μου (Αλέξανδρο Τσαγκαλίδη, Ιωάννη Τσακάλη, Ιωάννη Τολάκη).

Εξαιρετική θέση στην γκάμα των υποθέσεών μας κατέχει η ιστορική δίκη κατά των μελών της «17 Νοέμβρη», στην οποία εκπροσωπήσαμε, με την ικανότατη συνεργάτιδά μου Γερασιμούλα Ζαπάντη, τις οικογένειες των Αμερικανών και Βρετανών θυμάτων. Πέραν των σύνθετων νομικών και αποδεικτικών θεμάτων της, η δίκη αυτή υπήρξε μοναδική εμπειρία όσον αφορά την συνεργασία με αλλοδαπές κρατικές αρχές, την διαχείριση των προσδοκιών των εντολέων μας, αλλά και τον λεπτό χειρισμό των θεμάτων δημοσιότητας.

Ανασκοπώντας την πορεία μας, μπορώ να μνημονεύσω σημαντικό αριθμό πολύκροτων υποθέσεων με πολιτικές προεκτάσεις που έχουμε αναλάβει (ΔΕΚΑ ΑΕ, δομημένα ομόλογα, Ιερά Μονή Βατοπεδίου, Novartis κ.α.), στις οποίες δοκιμάσαμε ως ομάδα τις δυνάμεις μας με επιτυχία.

Μπορείτε να μοιραστείτε μαζί μας μια ενδιαφέρουσα υπόθεση που διαχειριστήκατε τη χρονιά που πέρασε;

Τον Οκτώβριο του 2022 εκδόθηκε η απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Αθηνών στην γνωστή ως υπόθεση Siemens. Στην πολύμηνη διάρκεια δευτεροβάθμια αυτή δίκη ετέθησαν σύνθετα διαδικαστικά και ουσιαστικά ζητήματα με διασυνοριακό χαρακτήρα, τα οποία αντιμετωπίστηκαν από το Δικαστήριο με την επιβαλλόμενη σε κράτος δικαίου προσοχή. Στην δίκη παρέστημεν ως συνήγοροι δύο υψηλόβαθμων εταιρικών στελεχών που είχαν καταδικαστεί από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο παρά τον νόμο, τις αποδείξεις και τη λογική. Το Πενταμελές Εφετείο αθώωσε επί της ουσίας αμφότερος τους εντολείς μας, αποκαθιστώντας το δίκαιο και τερματίζοντας την πολυετή άδικη ταλαιπωρία τους.

Η αθωωτική απόφαση δικαίωσε τους αμέτοχους παρανομών εντολείς μας, αλλά και την υπερασπιστική στρατηγική μας στην οποία επιμείναμε μέχρι τέλους παρά

την αρνητική πρωτοβάθμια απόφαση. Η υπόθεση αυτή καταδεικνύει και την αξία των ενδίκων μέσων που πρέπει να κρίνονται από πολυμελείς δικαστικές συνθέσεις με εγγυήσεις ορθοκρίσιας.

Με ενθουσιασμό υποδεχτήκαμε εξ άλλου την ομόφωνη αθώωση του Γιώργου Λούκου τον περασμένο Ιούνιο από το Τριμελές Εφετείο Αθηνών. Ο διαπρεπής καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ Αθηνών, στον οποίον οφείλεται η «απογείωση» του Φεστιβάλ και η διεθνής καθιέρωσή του, αντιμετώπισε βαριές κατηγορίες απιστίας που ήσαν αποτέλεσμα οργανωτικών αδυναμιών του Φεστιβάλ για τις οποίες δεν ευθυνόταν ο ίδιος. Η αθωωτική απόφαση αποκατέστησε ηθικά μια εξέχουσα προσωπικότητα των τεχνών και αποστόμωσε όσους με μικρότητα είχαν σπεύσει να εκμεταλλευτούν την εμπλοκή του στην ποινική διαδικασία. Σε μια συγκινητική τελετή, ο Δήμος Αθηναίων τίμησε τον περασμένο Σεπτέμβριο τον κ. Λούκο με το μετάλλιο της Πόλης των Αθηνών.

Η κανονιστική συμμόρφωση είναι ένα ζήτημα που απασχολεί ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως του κλάδου

της αγοράς στον οποίο δραστηριοποιούνται. Πώς βλέπετε να εξελίσσεται το συγκεκριμένο αντικείμενο και πόσο σημαντική είναι, κατά τη γνώμη σας, η διαχείριση ρίσκου;

Η κανονιστική συμμόρφωση κατέχει ήδη περίοπτη θέση μεταξύ των υποχρεώσεων μιας σύγχρονης επιχείρησης. Η επιχείρηση καλείται να επενδύσει σημαντικά κεφάλαια και να διαθέσει ικανό ανθρώπινο δυναμικό προκειμένου να προλάβει, εντοπίσει και διαχειριστεί ποικίλες μορφές παραβατικής συμπεριφοράς που μπορούν να την εκθέσουν σε κινδύνους και να την εμπλέξουν σε χρονοβόρες και δαπανηρές διαδικασίες με τις κρατικές και εποπτικές αρχές.

Το παγκόσμιο περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσονται οι δραστηριότητες τους οι επιχειρήσεις είναι έμπλοκο ρίσκων που απαιτούν έγκαιρη και συνετή διαχείριση. Εξέχουσα θέση κατέχει στο πλαίσιο αυτό η διαχείριση των ποινικών κινδύνων (ποινική κανονιστική συμμόρφωση). Η εμπλοκή σε ποινικές, καθώς και σε παράλληλες διοικητικές-κυρωτικές διαδικασίες, μπορεί να πλήξει καίρια την φήμη αλλά

και την ίδια την οικονομική υπόσταση της επιχείρησης με μοιραίες ενίοτε συνέπειες. Η έγκαιρη παροχή των κατάλληλων συμβουλών από εξειδικευμένους δικηγόρους με αντίληψη των σχετικών κινδύνων και πλούσια εμπειρία στις αντίστοιχες ποινικές και διοικητικές διαδικασίες, σε στενή συνεργασία με τους ενδο-εταιρικούς δικηγόρους και άλλους αρμόδιους παράγοντες, αποκτά γι' αυτό ιδιαίτερη σημασία.

Η δικηγορική εταιρεία μας είναι, νομίζω, από τις πρώτες που ανέλαβε ευαίσθητες αποστολές στον τομέα αυτόν με την διενέργεια εσωτερικών εταιρικών ερευνών σε συνεργασία με εξειδικευμένους φορείς, την αξιολόγηση των ευρημάτων τους και την εκτίμηση των συναφών κινδύνων για τις εμπλεκόμενες εταιρείες. Ακόμη, συμβάλαμε στον κατάλληλο χειρισμό της δημοσιότητας που περιέβαλλε τις αντίστοιχες υποθέσεις επιδιώκοντας την άμβλυνση των αρνητικών συνεπειών και την άντληση του μέγιστου δυνατού οφέλους για τις εταιρείες και τα φυσικά πρόσωπα.

Υπάρχει κάποια καινοτόμος πρακτική που εφαρμόζετε κατά την παροχή υπηρεσιών προς τους πελάτες σας; Πώς προσδιορίζετε την αξία και τα αποτελέσματα που τους διασφαλίζετε;

Παρέχουμε «χειροποίητες» υπηρεσίες προς τους εντολείς που ανταποκρίνονται στις ειδικότερες ανάγκες τους. Οι πελάτες έχουν εύκολη και άμεση πρόσβαση στους δικηγόρους της εταιρείας μας που χειρίζονται την υπόθεσή τους χωρίς την κουραστική και αντιπαραγωγική παρεμβολή περιττών ενδιαμέσων.

Ακούμε με πολλή προσοχή τους πελάτες μας ώστε να κατανοήσουμε και να εμβαθύνουμε σε όλες τις κρίσιμες πτυχές της υπόθεσής τους και να εκπονήσουμε την βέλτιστη στρατηγική. Παράλληλα, οριοθετούμε με αυστηρότητα το πλαίσιο της συνεργασίας μας βάσει των πραγματικών και νομικών παραμέτρων κάθε υπόθεσης, έτσι ώστε η συνεργασία μας να είναι αποδοτική και να μην εκτρέπεται σε ανώφελη (επιθετική ή αμυντική) εκτόνωση που δεν υπηρετεί το αληθές συμφέρον τους.

Ως σημαντικότερη ανταμοιβή μας για όσα προσφέρουμε θεωρούμε την αναγνώριση της ποιότητας των υπηρεσιών μας από τους πελάτες μας. Πολλοί εξ αυτών είναι επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα υψηλού status που αξιολογούν κάθε επιμέρους πτυχή των υπηρεσιών μας με αυστηρά κριτήρια της αγοράς. Κολακευόμαστε για το γεγονός ότι διαθέτουμε ένα αξιολογούμενο «ρόστερ» κορυφαίων στον κλάδο τους πελατών που μας περιβάλλουν διαχρονικά με την εμπιστοσύνη τους.

Ως Καθηγητής Ποινικού Δικαίου στη Νομική Σχολή Αθηνών, έρχεστε σε επαφή με αρκετούς φοιτητές, οι οποίοι βρίσκονται στο ξεκίνημα της σταδιοδρομίας τους. Εάν μπορούσατε να τους δώσετε μια συμβουλή, ποια θα ήταν αυτή;

Πλουτίστε τις γνώσεις σας (όχι μόνο τις νομικές) – Διευρύνετε τον ορίζοντα και τις εμπειρίες σας (σε όλα τα επίπεδα) – Εμπιστευτείτε τις δυνάμεις σας

και επιμείνετε στους στόχους σας – Διαχθείτε από τους άλλους.

Ποιο είναι το όραμα και η στρατηγική της Δικηγορικής Εταιρείας Αναγνωστόπουλος; Πώς βλέπετε την ομάδα σας σε 5 χρόνια από τώρα;

Η δικηγορική εταιρεία μας οικοδομήθηκε σταδιακά και ωρίμασε μαζί με τους ανθρώπους που την συγκροτούν. Οι τέσσερις γενιές δικηγόρων που την απαρτίζουν συνδυάζουν τη μακρά εμπειρία και τις παραδοσιακές αξίες του λειτουργήματός μας με τις ανανεωτικές ιδέες που απαιτούνται για την ανταπόκριση στις σύγχρονες προκλήσεις.

Οι δικηγόροι της εταιρείας μας (Πέρσα Λαμπροπούλου, Γερασιμούλα Ζαπάντη, Αλέξανδρος Τσαγκαλίδης, Ιωάννης Τσακάλης, Γαρυφαλλιά Γιάννη, Παντελής Μπράτης, Αλέξανδρος Μεζαρί) διαθέτουν ισχυρό ακαδημαϊκό υπόβαθρο, διεθνή εμπειρία, ανεπτυγμένες επικοινωνιακές και

Η υπόθεση Siemens καταδεικνύει και την αξία των ενδίκων μέσων που πρέπει να κρίνονται από πολυμελείς δικαστικές συνθέσεις με εγγυήσεις ορθοκρίσιας

άλλες δεξιότητες, οξεία αντίληψη των καταστάσεων και υψηλό επαγγελματικό και προσωπικό ήθος. Στην άσκηση του λειτουργήματός μας έχουμε την πολύτιμη συνδρομή σπάνιων συνεργατών της εταιρείας μας (με επικεφαλής την Γεωργία Λαβαζού), αλλά και έγκυρων εξωτερικών συνεργατών διαφόρων ειδικοτήτων στην Ελλάδα και στην αλλοδαπή.

Αξιοποιούμε την τεχνολογία, υποστηρίζουμε την καινοτομία και την

δημιουργικότητα, καλλιεργούμε την ομαδικότητα και την αλληλεγγύη, με σκοπό την παροχή βέλτιστων υπηρεσιών στους εντολείς μας και την συλλογική προαγωγή μας. Το όραμά μας είναι, το τέλος της επόμενης πενταετίας να βρει την εταιρεία μας ανανεωμένη, προσιτή, δυναμική και αποτελεσματική, στην κορυφαία θέση όλων των τομέων της εξειδίκευσής της. ■